

Lääketieteen opiskelijan kirjallisen työn tekeminen potilaasta (ns. kandidertomus) HUS-yhtymässä

Tutkimus- ja tutkimusinnovaatiojohtajan ohje

1. Johdanto

Osana lääketieteen perustutkintoon vaadittavia opintoja lääketieteen opiskelijat tekevät oppimistehtäviä (esim. harjoittelevat potilaskertomuksen (kandidertomus) tekemistä). Kirjallisten töiden (esim. potilaskertomuksen) tekeminen on keskeinen osa lääketieteen lisensiaatin työtehtäviä, joita on välttämätön harjoitella aidoissa potilastilanteissa opintojen aikana.

Esimerkiksi potilaskertomuksen tekemiseksi opiskelija kohtaa potilaan, haastattelee potilaan, tutkii potilaan ja tutustuu potilaan potilasasiakirjoihin. Näitä tietoja hyödyntämällä opiskelija kirjoittaa keskeisimmistä havainnoistaan kootun potilaskertomuksen. Opiskelija toimittaa valmiin potilaskertomuksen tarkistettavaksi ja hyväksyttäväksi Helsingin yliopistoon. Potilaskertomuksen hyväksyjällä tulee olla palvelussuhde HUSiin sekä Helsingin yliopistoon. Helsingin yliopistossa potilaskertomuksen voi tarkistaa ja hyväksyä kliinisen opettajan lisäksi professori tai muu opetukseen osallistuva henkilö. Kliininen opettaja, jolla ei ole HUSin sivuvirkaa, ei voi toimia potilaskertomuksen tarkistajana.

Helsingin yliopisto ohjeistaa opiskelijat ja kliiniset opettajat, professorit ja muut opetukseen osallistuvat henkilöt tämän ohjeen sisällöstä.

2. Potilaan valinta ja suostumus-/lupa

Potilaalta tarvitaan aina lupa/suostumus oppimistehtävää koskevaan prosessiin. Ilman potilaan lupaa/suostumusta potilasta ei saa tavata, haastatella ja tutkia tai käsitellä potilaan tietoja opetustarkoitusta varten (vrt. asiakastietolaki, lääketieteellinen tutkimus ja kliininen lääketutkimus).

Käytännön vaiheet potilaan valinnassa ja potilaan suostumuksen pyytämisessä oppimistehtävään:

1. Opiskelija esittelee tehtävänannon HUSin tulosityksikössä yksikön terveystalon ammattilaiselle ja kysyy potilaaksi sopivaa/suostunutta henkilöä.

2. HUSin yksikön terveysalan ammattilainen vahvistaa opiskelijalle potilaan antaman suostumuksen opetuspotilaaksi potilastietojärjestelmästä (Apotista).
3. Mikäli potilas on antanut suostumuksen opetuspotilaana toimimiseen, opiskelija voi tutustua potilaan tietoihin (opiskelija ei voi vielä tässä vaiheessa käyttää tietoja oppimistehtävässään). Opetuspotilaana toimimisen suostumuksen lisäksi opiskelijan tulee kysyä potilaalta suullinen suostumus potilaan tietojen käyttöön oppimistehtävässään (esim. kandidertomuksessa), koska oppimistehtävä edellyttää (potilaan tietojen siirtoa) yliopistolle opettajan arviointiin.
4. Opiskelija esittelee itsensä potilaalle ja kertoo opiskelijan roolistaan ja oppimistehtävästään.

Opiskelija kertoo potilaalle:

- oppimistehtävän tarkoituksen ja, että hän kerää potilaasta tietoja tutkintovaatimusten mukaiseen oppimistehtävään haastatteleamalla ja tutkimalla sekä perehtymällä hänen potilasasiakirjoihinsa.
- kyseessä on Helsingin yliopiston lääketieteen opintoihin liittyvä oppimistehtävä, jonka hän palauttaa yliopiston ylläpitämään sähköiseen tietoturvalliseen oppimisympäristöön (esim. Moodle).
- oppimistehtävästä poistetaan potilaan yksilölliset tiedot (esim. henkilötunnus, nimimerkit) eikä potilasta pystytä tunnistamaan tehtävästä.
- oppimistehtävää arvioiva opettaja on HUSin lääkäri sekä Helsingin yliopiston opettaja, ja että häntä koskee ehdoton vaitiolovelvollisuus ja salassapitoa koskevat ohjeistukset. Opettaja voi tutustua potilaan tietoihin.
- kun opettaja on arvioinut ja hyväksynyt potilaskertomuksen, se hävitetään lopullisesti.

Jos potilas hyväksyy oppimistehtävän tekemisen, opiskelija voi aloittaa sen tekemisen.

3. Potilastietojen kerääminen

Opiskelija tutustuu potilastietoihin potilastietojärjestelmässä (Apotti) HUSin tietokoneen/työaseman kautta. Mikäli Apotin käyttöliittymässä tulee kysymys Erityisen syyn vahvistaminen, opiskelijan tulee valita valikosta vaihtoehto ”Opetus”. Kun opiskelija on koonnut riittävästi potilaasta tietoa haastattelemalla ja tutkimalla potilasta, opiskelija voi aloittaa oppimistehtävän koostamisen.

4. Oppimistehtävän koostaminen

Opiskelija koostaa oppimistehtävän keräämiensä tietojen, potilaan kanssa käytyjen keskustelujen, aikaisempien potilastietojen ja kliinisen tutkimuksen (anamneesi ja status) pohjalta HUSin tietokoneella, jolla hän on kirjautunut Apottiin.

Kandikertomuksen koostamisessa opiskelijan tulee käyttää HUSin tietokoneen tekstieditoria (so. tekstinkäsittelyohjelma). Opiskelija ei saa käyttää omaa tietokonetta potilastiedon (potilaan pseudonymisoidunkaan henkilötiedon) käsittelyyn.

Opiskelijan tulee poistaa potilaan suorat tunnistet (pseudonymisointi) tiedoista, joita hän käyttää oppimistehtävässään. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. seuraavien tietojen poistamista:

- Nimi ja henkilötiedot (voidaan säilyttää opetukselle välttämätön sukupuoli-tieto)
- Ikä (poistetaan tarkka ikä ja korvataan ikäluokalla esim. keski-ikäinen. Lasten kohdalla voi olla oleellista huomioida lapsen tarkka ikä)
- Syntymä- ja asuinpaikkakunta (poistetaan tarkka paikannimi ja korvataan luokalla esim. Keski-Suomi ja pääkaupunkiseutu)
- Koulutus ja ammatti (poistetaan tarkat nimikkeet, ellei ole oleellista huomioida ammattia)

Mikäli opiskelija on epävarma tai tarvitsee apua potilaan tietojen pseudonymisoinnissa, opiskelijan tulee kysyä neuvoa ao. kliiniseltä opettajalta (neuvojan pitää olla rekisterinpitäjänä toimivan HY:n palveluksessa).

Opiskelija voi tallentaa potilaskertomuksen väliaikaisesti HUSin OneDriveen ja säilyttää sitä OneDrivessä siihen saakka, kunnes oppimistehtävä on valmis ja toimitettu opettajalle. Oppimistehtävään voi lähettää myös OneDriven kautta linkin opettajalle.

5. Oppimistehtävän toimittaminen arvioitavaksi

Opiskelija toimittaa valmiin oppimistehtävän HUSin koneelta Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan Moodlen kansioon arvioitavaksi opettajalleen, joka on HUSin lääkäri.

Mikäli HUSin lääkärinä toimiva opettaja haluaa tarkastaa oppimistehtävästä potilaan tiedot Apotista, opiskelija voi lähettää potilaan E-tunnuksen HUSin (hus.fi) sähköpostilla opettajalleen. Mikäli opiskelija lähettää e-tunnuksen Helsingin yliopiston (helsinki.fi) sähköpostista, on viesti lähetettävä salattuna.

HUOM! E-tunnusta ei saa lähettää opettajalle omalla yksityisellä sähköpostilla (esim. Gmail). Apotin E-tunnusta potilaasta ei tule kirjata opiskelijan kirjoittamaan oppimistehtävään.

6. Oppimistehtävän tietojen hävittäminen

Opettaja tarkastaa oppimistehtävän Moodlessa ja merkitsee opiskelijalle opintosuorituksen. Tämän jälkeen opettajan tulee tuhota oppimistehtävä lopullisesti heti, kun se on hyväksytty ja opiskelijalle on merkitty siihen liittyvä opintosuoritus.

Mikäli opiskelija on tallentanut oppimistehtävän HUSin laitteelle tehtävää koostaessa, opiskelijan tulee hävittää oppimistehtävä lopullisesti heti, kun tehtävä on hyväksytty ja siitä näkyy opintosuoritus opintorekisterissä.

7. Henkilörekisterin pitäjä

Oppimistehtävässä potilastietojen käyttötarkoituksena on opetus, ja henkilötietojen käsittelyperusteena on yleinen etu (ei potilaan suostumus).

Opiskelijoiden kirjallisten töiden (kandikertomuksen) yhteisrekisterinpitäjänä toimii HUS-yhtymä ja Helsingin yliopisto. HUSin ja Helsingin yliopiston välillä on solmittu puitesopimus, jonka lisäksi on laadittu erillinen solmittu sopimus henkilötietojen käsittelystä HUSin ja HY:n järjestämästä opetustoiminnasta. Helsingin yliopisto ohjeistaa klinisiä opettajia ja opiskelijoita henkilötietojen käsittelyssä.

8. Säädökset ja ohjeperusta

Tietosuoja-asetus 2016/679 9 artiklan 2. g)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä 457/2024 21 §

Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä 552/2019 39 §

Euroopan tietosuojaneuvoston ohje 07/2020: Suuntaviivat rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteistä yleisessä tietosuojasetuksessa

9. Voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan heti.

10. Lisätietojen antajat

Tutkimus- ja tutkimusinnovaatiojohtaja va. Taneli Raivio (taneli.raivio@hus.fi)

Kehittämispäällikkö Anna Levy (anna.levy@hus.fi)

Kehittämispäällikkö, Lakiasiat, Petri Hämäläinen (petri.hamalainen@hus.fi)

11. Jakelu

Eetteri

Johtajaylilääkäri

Tulosaluejohtajat ja tulosityksikköjohtajat

Opetuksesta ja tutkimuksesta vastaavat henkilöt (TOP)

Lääketieteen ja hammaslääketieteen opetusverkosto

Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta

Muutoshistoria

1.1, 15.12.2025	- johdantoon tarkennettu kuka voi ja kuka ei voi tarkistaa potilaskertomusta - lukuun 2 tarkennettu, mitä opiskelijan tulee kertoa potilaalle ennen kuin aloittaa potilaskertomuksen tekemisen
-----------------	--

Tutkimus- ja tutkimusinnovaatiojohtajan ohje Lääketieteen opiskelijan kirjallisen työn tekeminen potilaasta (ns. kandidaattitö) HUS-yhtymässä

24.9.2025

Kohderyhmä: HUS

	- lukuun 5 tarkennettu, mistä sähköpostiosoitteesta opiskelija voi toimittaa tarvittaessa Apotista potilaan e-tunnuksen arvioivalle taholle.
1.0 Alkuperäinen ohje 24.9.2025	Uusi ohje. Ei aiempia kumottavia ohjeita.